

**ULTIMELE POVESTIRI ALE OLGĂI TOKARCZUK
SAU DESPRE EFEMERITATE**

Joanna Kornaś

Olga Tokarczuk este una dintre cele mai remarcabile scriitoare poloneze contemporane. A debutat în 1993 cu romanul *Călătoria Oamenilor Cărții*¹, pentru care a obținut Premiul Editorilor Polonezi. Romanele următoare i-au adus noi succese, atât editoriale, cât și de public, căci, în urma numeroaselor premii și nominalizări (repetate nominalizări la prestigiosul Premiul Nike), proza ei a fost remarcată și apreciată nu numai de critici, ci mai ales de cititori (autoarea este triplă laureată a Premiului Nike, acordat de cititori). Cea de-a treia carte din creația sa, *Străveacul și alte vremi*², pare a fi cel mai faimos și cel mai tradus roman al său. Aici și-a revelat autoarea capacitatea extraordinară de a crea o aură de mitologie în care a învăluit un sătuc din centrul Poloniei. Aici istoria, precum și povestirile locuitorilor au căpătat o dimensiune mitologică. *Străveacul și alte vremi* este o poveste despre Timp și puterea lui distrugătoare; în acest timp este înscrisă și efemeritatea. Acesta este subiectul la care revine autoarea în recenta ei carte, *Ultimele povestiri*³. Într-un interviu acordat Magdalenei Smęder, Tokarczuk admitea că în această carte a vrut „să-și încerce din nou puterile cu o saga” (prima dată a încercat s-o facă scriind *Străveacul și alte vremi*). *Ultimele povestiri* relatează întâmplări din viața a trei femei - mama, nepoata și bunica -, prin urmare, istoria a trei generații. Destinele lor se împletesc din motive de rudenie apropiată, dar fiecare

¹ Iași, Editura Polirom, 2001, trad. de Constantin Geambașu.

² Iași, Editura Polirom, 2002, trad. de Olga Zaïcik.

³ Olga Tokarczuk, *Ostatnie historie*, Wydawnictwo Literackie, Cracovia, 2004.

inerte de timp care zboară orbește și distrug totul în calea lor. Moartea este omniprezentă și atotputernică, întreține viața după cum pofteste, ca un mecena impotent, avid de senzații. Trage cu ochiul și devorează lacom fiecare clipă urmărită – observă Ida.

Într-adevăr, această lume feminină este destul de tristă. E mult gol și foame de sentimente aici, ca și cum totul ar fi decolorat de un scenariu de iarnă. Ce sunt deci *Ultimele povestiri*? O parabolă despre Timp și fatalitatea sorții? O ilustrare a teoriei lui M. Heidegger despre *existența spre moarte* (Sein zum Tode)? O saga feminină, dar „o saga infirmă”, așa cum o numea chiar autoarea, pentru că lipsesc din ea legăturile de familie? Cred că este puțin din toate ... Timpul care zboară, fuge, timpul devastator care lasă urme pe corp și în spirit sub forma amintirilor, ne semnaleză necruțător că orele noastre sunt numărate... Așadar, e foarte trist atunci când, în timpul celor câteva clipe din care este compusă viața noastră, nu ne găsim locul, când o trăim la întâmplare..., chiar fără să vrem, ca pe un „punct” din structura lumii, despre care vorbește Paraschiva, sau în singurătate, ca Ida sau Maja. Nu cred că Tokarczuk a vrut să reverse în paginile romanului doar amărăciunea cauzată de efemeritatea vieții... Desigur, moartea este inevitabilă, îl așteaptă pe fiecare dintre noi. Un alt îndemn se desprinde din țesătura narativă: „Carpe diem” pare să spună fiecare pagină a romanului, trăiește din plin și adevărat, căci timpul zboară și e scurt; să umplem această viață cu oameni, cu sentimente, fiindcă la un moment dat vor dispărea și va fi prea târziu pentru a mai repara ceva.